

14 березня 2023 року у боях під селом Кузьмине Сєвєродонецького району Луганської області загинув наш Юра, залишивши у спадок те найдорожче, що збирав протягом життя – історію свого народу, чию душу розумів набагато глибше за нас, зробивши свій внесок у розвиток науки, музейної та пам'яткоохоронної справи, у збереження національної історико-культурної спадщини. Людина. Історик. Воїн. Українець. Зі щирим і добрим серцем, чистою і світлою душею, відкритою усмішкою. Розумний, талановитий, гідний.

Мозок відмовлявся вірити, правда повертала у реальність. Кілька днів соціальні мережі були переповнені емоціями тих, хто особисто знав Юру. На його загибель відреагували численні українські і закордонні засоби масової інформації, а нещодавно до Національного заповідника «Глухів» надійшли примірники канадських і американських газет «Свобода», «Гомін України», «Міст», «Новий шлях», «Ukrainian Weekly». З дозволу автора публікацій Володимира Мезенцева на спомин про Юру подаємо статтю, розміщену в українському тижневику «Міст» (м. Торонто, Канада).

Володимир МЕЗЕНЦЕВ

Кандидат історичних наук,
науковий співробітник КІУС
(м. Торонто, Канада)

Дослідник Батурина загинув, захищаючи Україну

У бою з російськими загарбниками в Луганській області загинув Юрій Коваленко (1966–2023), наш дорогий колега і друг, багатолітній учасник розкопок у Батурині. Він стояв біля витоків створення Національного заповідника «Глухів», від 1999-го завідував там науково-дослідним відділом і викладав археологію України у Глухівському національному педагогічному університеті. Професори вважали його чудовим викладачем, улюбленцем студентів, новатором і генератором ідей.

Д-р Коваленко був провідним краєзнавцем, дослідником історії та археології рідного Глухова Сумської області і Сєвєрської землі за княжої та козацької доби, автором більш ніж 70 наукових публікацій, учасником багатьох археологічних експедицій. 2006 року отримав освітній ступінь магістра на кафедрі археології та музеєзнавства Київського національного університету, а 2021-го захистив кандидатську дисертацію про історичну топографію Глухова, однієї з гетьманських столиць України, в інституті історії Чернігівського національного університету. Опублікувати її як книгу завадила передчасна смерть науковця.

Юрій був відданий професії археолога, захоплювався польовими дослідженнями, особливо археологічними

Штаб-сержант Юрій Коваленко (1966–2023 рр.),
снайпер 58-ї мотопіхотної бригади ім. гетьмана Івана Виговського. Фото з «Фейсбуку»

розвідками, з любов'ю колекціонував старожитності, здебільшого зброю та військово спорядження різних часів. Заснував та розбудував Музей археології Глухова, де більшість експонатів знайшов особисто, був ентузіастом музейної справи в Україні. Новаторськи та високопрофесійно застосовував потужні американські металодетектори й інші новітні технічні методи пошуків артефактів, поховань, утрачених споруд і різних археологічних об'єктів.

Як досвідчений і авторитетний польовий дослідник, 17 років брав ак-

тивну участь у розкопках м. Батурина Чернігівської області у складі українсько-канадської археологічної експедиції, що базується при Національному університеті «Чернігівський колегіум». Із 2001-го Батуринський археологічний проєкт спонсують Канадський інститут українських студій (КІУС) Альбертського університету в м. Едмонтоні й Дослідний інститут «Україніка» в м. Торонто (провінція Онтаріо). Цей проєкт підлягає Центру українських історичних досліджень ім. Петра Яцика при Торонтському відділенні КІУС. ➡

Археолог д-р Юрій Коваленко, завідувач науково-дослідного відділу Національного заповідника «Глухів». Фото з «Фейсбуку»

← Фонд кафедр українознавства у Нью-Йорку також підтримує історико-археологічне вивчення Батурина щорічними субсидіями.

У складі Батуринської археологічної експедиції д-р Коваленко очолював загін студентів-істориків Глухівського університету й учнів військового ліцею Глухова та керував археологічними розвідками. Він мав незрівнянні здібності виявляти в товщі землі залишки мурованих споруд, металеві вироби та людські останки. Йому належить відкриття фундаментів зруйнованого головного храму Батурина – Троїцького собору, фундованого гетьманом Іваном Мазепою, а також цегляних підвалів його резиденції та інших важливих архітектурних пам'яток і цвинтарів Мазепиної столиці, розореної московським військом за наказом царя Петра I 1708 року. Вчений надавав керівникам експедиції цінні консультації про археологічні знахідки й був співавтором п'яти оглядових статей про результати розкопок Батурина у 2016–2020 рр. українською та англійською мовами.

Як висококваліфікований фахівець із воєнної археології, він також останніми роками брав участь у розкопках у Німеччині, де здобув визнання і в німецьких археологів. Юрій був вражений і розчужений їхньою турботою про його родину під час російського нападу на Україну, від якого постраждав Глухів, близький до кордону з Російською Федерацією (РФ).

Із початком війни на Сході України 2014-го приєднався до гуманітарної місії «Чорний тюльпан», у якій використав свій багатий археологічний досвід і хист для розшуку, ексгумації та ідентифікації полеглих у зоні проведення антитерористичної операції українських воїнів.

Керівники Батуринської археологічної експедиції (ліворуч): Юрій Ситий, Вячеслав Скороход (Чернігівський університет), Володимир Мезенцев (КИУС) і Юрій Коваленко, 2012 р.

Ю. Коваленко з металодетектором на розкопках залишків зруйнованого маєтку гетьмана Івана Мазепи на околиці Батурина, 2012 р. Знімки з розкопок Батурина В. Мезенцева

Учасники місії з ризиком для життя знайшли і вивезли більше як 150 тіл бійців, які загинули під Іловайськом та Дебальцевим, і передали для перепоховання рідним. За ці заслуги 2017 року д-ра Коваленка нагородили грамотою Президента України і відзнакою Міністерства оборони України.

Як відданий патріот, попри вік (53 роки) 2020-го він добровільно вступив до лав Збройних сил України (ЗСУ) і служив на передових позиціях перед тимчасово окупованими ворожими те-

риторіями Донеччини. Був нагороджений відзнаками Генерального штабу та командувача Об'єднаних сил ЗСУ. Перебуваючи у війську, д-р Коваленко спромігся 2021 року успішно захистити свою кандидатську дисертацію та продовжував консультувати дослідників Батурина до початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну 24 лютого 2022-го. Нехтуючи погіршеним станом здоров'я, у 56 літ штаб-сержант Коваленко брав участь у боях з агресором у Сумській, Чернігівській та Луганській

областях до останньої миті свого яскравого героїського життя.

Юрія любили й поважали всі, хто його знав, а тепер глибоко сумують і переживають трагедію, гаряче відгукнувшись в Україні та Канаді. У своїх спогадах глухівчани називають його найкращою людиною міста, цвітом нації. Вони велелюдно провели в останню путь Юрія. Він був надзвичайно світлою особистістю, скромною, делікатною, надвідповідальною, небайдужою людиною, завжди готовою ділитися своїми великими знаннями і якнайкраще допомагати колегам та учням. Обдарований задушевний співак і музикант, Юрій співав у церковному хорі, на ватрі в Батуринській експедиції, на музичних фестивалях і сам складав гарні пісні в козацькому жанрі. Зараз пісні про УПА й трагічне зруйнування Батурина 1708 року в його виконанні можна побачити на відео в інтернеті.

Справжньою опорою Юрія була його дружина Оксана, відома журналістка і працівниця мерії Глухова, а також доньки-студентки Леся та Іванка, які вивчали історію і з дитинства брали участь у розкопках Батурина. Щасливою подією для родини Юрія стало народження 2020-го онуки Варвари. Він тішився дитинкою і співав їй улюблені пісні під

Ю. Коваленко з дружиною Оксаною, відомою журналісткою, на прийомі у Глухові, до 2020 р. Світлина з «Фейсбуку»

час відпустки додому на Різдвяні свята, незадовго до свого останнього бою.

Молимося за спокій душі й Царство Небесне для Героя та за милість і ласку Божу його чудовій родині в годину тяжкої втрати та смутку! Нашого товариша поховали поруч із могилами його батьків у с. Некрасовому під Глуховом. Вічна пам'ять і слава знаному науковцю та захиснику Батьківщини!

Удова полеглого глибоко вдячна усім

друзям і вченим, які співпрацювали з її чоловіком, за співчуття та всебічну підтримку й висловлює особливу подяку родині німецького археолога Гідо Левандовського. Він прийняв до своєї оселі в Німеччині й вже рік опікується обома доньками й онукою Юрія, які евакуювались із прикордонного Глухова, рятуючись від російських обстрілів. Проте Оксана Коваленко залишається зі старими батьками в рідному місті.

Ольга ЛЯШКО

Головна зберігачка фондів
Національного заповідника
«Глухів»

Звичайна пляшка з-під молока

Сучасний ринок пропонує нам безліч товарів, упакованих у скляні пляшки. Ця тара відрізняється розмірами, формою, об'ємом та призначенням. Втім, навряд чи ми можемо побачити на полицях наших магазинів молочну продукцію у скляній тарі. Наша розповідь якраз про звичайну скляну молочну пляшку, яку пам'ятає покоління дітей 70-х – 80-х років ХХ ст.

Колекція пляшок Національного заповідника «Глухів» налічує кілька десятків екземплярів. Переважна більшість з них – це тара другої половини ХІХ – ХХ ст. для ліків, парфумів, спиртних напоїв, мінеральної води, олії, оцту. І серед цього розмаїття загубилася одна скляна пляшка з-під молочної продукції

(кефіру або молока) об'ємом 0,5 л. Вона має широку видовжену горловину, тулуб циліндричної форми, пласке донце. Скло гладке, недекороване, товстостінне, прозоре. Такі пляшки виробляли зі спеціального скла, яке мало високу міцність та стійкість до зовнішніх факторів.

Проте, якщо замислитися, молочна пляшка має багату історію, яка бере свій початок з другої половини ХІХ ст. Взагалі ж до ХІХ ст. кожну скляну пляшку виробляли вручну, де головним інструментом майстра були його легені. В 1828 р. у Франції був створений пристрій, який дозволяв «вудувати» скляний посуд за допомогою механічного насоса. Втім, англійці і американці на той час пішли вже іншим шляхом. У 1821 р. почалося

машинне виробництво пляшок у Британії, а 1825 року американець Джон Бейквел запатентував технологію виготовлення скляних виробів за допомогою преси. Механізація процесу дозволила не лише спростити і збільшити виробництво пляшок, а й розширити їхнє застосування.

Достеменно невідомо, хто став першою людиною, яка пристосувала склотару під пакування молока, однак як у США, так і у Великобританії перші патенти на молочну пляшку були зареєстровані на межі 1870-х – 1880-х років. До того часу молочну продукцію реалізували у металевому або керамічному посуді. Але з часом виявилось, що скло – більш гігієнічний матеріал. Так у 1870-х роках американця, аптекаря ➡

← Харві Тетчера зацікавило питання швидкого закидання молока. Він здійснив справжню революцію у доставці молока споживачу, бо саме йому належить винахід скляної молочної пляшки з металевими зажимами під назвою «Milk Protector» (захисник молока).

У Європі перші скляні пляшки для молока з'явилися у Франції у 1878 році. Вони були невеликими (об'єм 0,33 л), білого кольору, прямокутної форми. Молочні пляшки у Великобританії з'явилися у 1900-х роках і мали квадратну форму з широкою горловиною. А у 1930-х роках виробники почали використовувати кольорове скло, щоб запобігти псуванню молока від ультрафіолетових променів. Була змінена і форма пляшки – вона стала більш округлою.

Вкрай популярними скляні пляшки для молока стали у 1950-х роках. Вони були практичними, зручними та могли використовуватися безліч разів. Багато компаній, що пропонували молочні продукти, почали віддавати перевагу пляшці зі стандартною циліндричною формою і широкою горловиною, що дозволяло зручно та ефективно транспортувати і зберігати молоко.

В Україні молочні продукти (молоко, кефір, вершки тощо) продавались у скляній тарі з 1960-х до 1990-х років. Пляшки об'ємом від 0,5 л до 1 л мали циліндричну форму з видовженою широкою горловиною та плоским дном. У літрових пляшках

Молочна пляшка «Milk Protector», запатентована Харві Тетчером

Молочна пляшка з фондів Заповідника (н/д №5479)

продавалося виключно молоко, а у півлітрових, окрім молока, інші молочні продукти: кефір, вершки, ряжанка. Для

швидкої орієнтації використовувалися кришки з фольги різного кольору: срібляста – для молока, зелена – для кефіру, жовто-срібляста – для вершків, смугаста – для ряжанки. Причому вся інформація про вміст наносилася не на саму пляшку, а на кришку.

Звичайно, скляні пляшки з-під молочної продукції мали цілий ряд недоліків. Вони були капіталомісткими при виробництві і легко билися. На тоді існувала послуга їх прийому в магазинах або спеціальних пунктах. За одну півлітрову ємність платили 15 коп. А літрову пляшку зі скла оцінювали в 20 коп. В кінці 1980-х – на початку 1990-х років такі пляшки були вилучені з обігу. Їх замінили тетрапаками. Сьогодні лідером упаковки молочних продуктів є картон та пластик.

У сучасному світі скляні пляшки для молока залишаються популярними у країнах з більш високим ступенем екологічної свідомості, оскільки вони можуть бути повторно використані та перероблені без шкоди для навколишнього середовища, що допомагає зменшити кількість сміття, яке потрапляє на землю та в океани.

Молочний відділ гастроному. Фото 1970-х років

ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ОЛЕКСІЯ БОГДАНОВИЧА

Цього року наш видатний земляк, український актор, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка, Народний артист України Олексій Богданович святкує свій 60-річний ювілей. Його життєвому і творчому шляху присвячено чимало публікацій у засобах масової інформації і періодичних виданнях. Однією з таких стала стаття Любові Колесникової – кандидати філософських наук, старшої викладачки Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Кілька років тому вона відійшла у вічність, але ми пропонуємо читачеві саме її статтю, де всебічно розкривається професіоналізм Олексія Богдановича як талановитого актора театру і кіно.

Тисячолітні культурні здобутки Глухівщини потребують збереження, уваги науковців і громадськості. На таку ж увагу заслуговують і сучасні здобутки, які почасти залишаються поза науковим дискурсом. Так, концепт «Глухів театральний» перебуває лише у смислово-полі історії XVIII – початку XX ст. Проте Глухівщина має причетність і до сучасного теа-

трального життя: такі постаті, як Ада Роговцева (16.07.1937 р., м. Глухів) і Олексій Богданович (23.03.1963 р., с. Береза), дають для цього вагомий підстави. На думку багатьох театрознавців, О. Богданович є одним із кращих акторів українського театру. Проте між широким загалом і театром існує значна дистанція, а телебачення і радіо тут рідко стають медіаторами. Відродження у Глухові професійного театру є бажаною справою і було б відновленням історичної справедливості. Та ми усвідомлюємо складність цієї справи, яка потребуватиме значних зусиль великої кількості людей. І все ж це не є вагомим приводом для зволікань і відтермінування початку роботи, оскільки перші кроки можуть полягати в інформаційних зрушеннях і відродженні історичної пам'яті.

У періодичних виданнях є значна кількість публікацій, присвячених О. Богдановичу, є статті і у інтернеті, проте їм притаманна інформаційна спрямованість. У 2012 р. вийшла друком книга Л. Брюховецької «Українські обличчя кіно й театру», один із розділів якої присвячений нашому землякові.

Театральна вистава як єдине ціле твориться колективними діями і зусиллями людей різних театральних професій: режисера, сценариста, балетмейстера, художника, костюмера та ін. Та все ж «головним носієм театрального

Олексій Богданович

дійства є актор, у творчості якого втілена сутність театру: здатність захоплювати глядачів художнім видовищем життя, що протікає безпосередньо у них перед очима, творчим процесом його втілення», бо саме він доносить чи не доносить до глядачів слово драматурга, проінтерпретоване режисером.

У театрі, на відміну від кіно, немає монтажу, відсутня і можливість перезняти невдалий момент. Вистава твориться «тут і тепер», і «в системі чітко організованої вистави актор лишається незалежним художником, здатним притаманними лише йому засобами відтворити на сцені живий людський образ, передати складність і багатство людської психології». І у театрального актора є можливість, якої позбавлений актор кіно: в разі потреби внести корективи у наступні вистави, але їх бачитимуть уже інші глядачі, а для присутніх у залі існує і збережеться у пам'яті саме ця, тому що вона все ж є неповторюваною. Це зумовлює високі вимоги і до вистави як цілісної системи, і до її підсистем та елементів, взаємодією яких і вибудовується та цілісність. Тому кожна вистава є, певною мірою, прем'єрною, коли діяльність з її народження є творчістю, а не заробітчанством.

Це ставить і специфічні вимоги щодо майстерності теа- ➞

Роль принца Уельського у історичній драмі «Кін IV»

← тального актора, основою якої є його особисті інтелектуальні та емоційні ресурси, зовнішні дані, пластика, міміка, тембр голосу, мова. Для створення певного образу можуть використовуватися зовнішні атрибути: грим, костюм тощо. Важливою складовою акторської майстерності є мистецтво імпровазації, оскільки під час вистави можуть виникати непередбачувані ситуації: партнер забув слова чи переплутав мізансцени (розташування акторів на сцені в окремі моменти вистави), може вийти на сцену невчасно тощо. Кожна з таких ситуацій ламає малюнок вистави, іноді може призвести до її зриву, а в театрі колективним є не лише успіх, а й поразка, тому важливо уміти діяти за нових обставин. Усі ці якості притаманні справжнім майстрам сцени.

До їхньої когорти належить і провідний актор Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка Олексій Богданович, якого фахівці визнають одним із кращих сучасних акторів. Зовні акторська доля нашого земляка складається легко і успішно. Після закінчення середньої школи у с. Береза він, пройшовши вступні випробовування і конкурсний відбір, один із найжорсткіших в Україні, стає студентом Київського інституту театрального мистецтва ім. Івана Карпенка-Карого. Він завжди висловлює вдячність шкільним учителям, які дали високий рівень знань, що не лише зробило його конкурентоспроможним абітурієнтом, а й дало впевненість у власних силах, що на початку навчання у престижному навчальному закладі

Олексій Богданович

було важливим. У виші О. Богдановичу також поталанило з педагогами. І за логікою історії чи примхою долі викладачем сценічної майстерності у нього була А.М. Роговцева.

Після закінчення навчання (1984 р.) молодого актора запросили до театру, в якому він, за винятком років армійської служби, працює дотепер. Його зіграні ролі стали вагомими подіями не лише у творчій біографії актора, а й у мистецькому житті Києва й України. Мистецтво пе-

ревління, романтична зовнішність, досконала пластика, виразна міміка, чіткі виважені жести, тембр голосу, що відразу запам'ятовується, хороші вокальні дані, розвинена інтуїція, відчуття партнера і сцени у поєднанні з любов'ю до професії і повагою до глядачів – це основа, на якій твориться і з якої постає сценічна органічність у кожній ролі, хоча це, переважно, ролі вінченосних осіб чи представників верхніх суспільних прошарків.

З притаманними йому самоіронією і самоповагою актор жартує: «Так мене й називають – штатний король театру імені Франка. Господи! Адже я – «хлопець із села». Які там королі? Мені б картоплю копати...». Хоча він є органічним і переконливим і в ролях королів, і в ролі Миколи Задорожного із телефільму «Украдене щастя» (за відомим однойменним твором Івана Франка)

Перші роки театральної кар'єри амбітний актор переважно грав у масових сценах, хоча 1984 р. виконав і першу свою роль у виставі за п'єсою А. Макайонка «Трибунал». Успішний дебют у кіно відбувся 1986 р. у фільмі М. Мащенка «Все перемагає любов», а наступного року на телеэкрани виходить фільм О. Бійми, який зробив О. Богдановича упізнаваним, – «Блакитна троянда» за п'єсою Лесі Українки, де він зіграв роль Ореста. З режисером О. Біймою творча співпраця триватиме і в наступні роки, що принесло акторові першу вагому нагороду – Шевченківську премію (1996 р.).

Серед талановитих ролей першого періоду творчості (Іван Бездомний, Гриць, Михась та ін.) вирізняється роль Лукаша з «Лісової пісні» Лесі Українки, де актор застосував усю свою майстерність, щоб передати трагедію талановитої людини, яка боронить свій світ і кохання від знеособлюючого тиску «das man», та все ж не може встояти перед спокусами світу. Такт і повага до героя зумовили малюнок ролі: психологічно насичений, але позбавлений зовнішніх ефектів. Сцена фінальної гри на сопілці у виконанні О. Богдановича набуває вселенського трагізму. Таке трактування образу Лукаша є одним із найпереконливіших.

Віддавна в театрі склалася традиція розподілу ролей за амплуа: інженю, трагик, герой-коханець тощо. Часто для талановитих акторів рамки амплуа стають затісними. Універсально обдаровані актори, як правило, прагнуть зламати стереотипи, виконуючи різнопланові ролі.

Олексій Богданович у ролі герцога Бекінгема у виставі «Річард III»

Ще один бік багатогранного обдарування О. Богдановича унаочнюється у комедійних і гротескових ролях: Петруччіо з «Приборкання норавливої» В. Шекспіра, принца Уельського у «Кіні IV» Г. Горіна, Чичикова, Тартюфа, графа Альмавіва з осучасненої п'єси П.-О. Бомарше, Подколюсіна із Гоголівського «Одруження» та ін. Для кожного з цих неопозитивних героїв, а іноді – негідників, актор знаходить неповторні барви: інтонацію, жест, поворот голови, ходу, і кожен із них в інтерпретації О. Богдановича – це жива, не позбавлена шарму чи деякої чарівності людина у прояві суперечності між наявним і належним, як то і має бути (за класичним визначенням) притаманним комічному.

Достотною перлиною франківців є вистава за п'єсою культового французького драматурга і письменника, філософа Еріка-Емануеля Шмітта «Маленькі подружні злочини», написаною 2003 року. Для постановки п'єси керівництво театру запросило ще одну

культову постать – харизматичного польського режисера Кшиштофа Зануссі, який для втілення свого творчого задуму обрав акторів І. Дорошенко та О. Богдановича. На перетині різних культур і менталітетів із їхньої взаємодії генерується твір, який має всі підстави для того, щоб бути долученим до числа шедеврів.

Такі ролі є знаковими для творчої біографії будь-якого актора, оскільки постають вони з максимальної самовіддачі, з опредметнення взаємодії таланту і натхнення, їхньої синергії. Передумовою успіху є якість, яку називають відчуттям сцени: коли там постійно перебувають лише двоє акторів, увага глядачів прикута щохвилини, щосекунди саме до них, і, навіть перебуваючи в глибині сцени, вони, фактично, знаходяться на авансцені, оскільки позбавлені можливості принаймні тимчасово відійти у тінь.

Не можна оминати увагою ще одну іпостась нашого земляка – роботу на радіо, де він успішно продовжив тради-

ції, закладені дикторами старої генерації, ставши співведучим радіопрограми «Слово». Робота на радіо ставить актора, що звик працювати, взаємодіючи із глядацькою залю, у інші параметри діяльності, де можна використовувати лише слово, яке множить на людську небайдужість, інтелект та майстерне володіння голосом.

Кожен твір мистецтва створюється у конкретному соціальному хронотопі, тому він пов'язаний із цією епохою і несе на собі її відбитки; означений він і рисами, притаманними його творцям. Кращі твори спроможні подолати часові і просторові межі і стати частиною духовного життя людей інших країн, інших епох. Коли Ліна Костенко називає митців «пілігримами віків», вона, на нашу думку, має на увазі саме цю особливість. О. Богданович своєю творчістю і силою таланту пов'язує різні культурні простори, долучаючи сучасників до високого світу духовності і допомагаючи подолати тиск буденності.

Любов Колесникова

ДОСЛІДНИКАМ РЕГІОНАЛЬНОЇ ІСТОРІЇ

Світлана ЖУКОВА

Заступниця генеральної директорки Національного заповідника «Глухів»

Упродовж останніх десятиліть у Глухівському національному педагогічному університеті імені Олександра Довженка потужно формувалась історико-філософська школа, результатом роботи якої стало створення в структурі університету Навчально-наукового інституту філології та історії з кафедрою історії, правознавства та методики навчання. На жаль, упродовж трьох останніх років кафедра зазнала непоправних втрат. Пішли у вічність яскраві особистості, учені, науковці: старший викладач Віктор Заїка (25 жовтня 2020 р.); кандидат філософських наук, доцент Мечислав Заремський (10 червня 2022 р.); доцент Валерій Белашов (20 липня 2022 р.). Нещодавно цей сумний список збільшився: 14 березня 2023 р. у боях під

Ірина Мошик з вітальним словом до учасників історико-філософських читань

с. Кузьмине Северодонецького р-ну Луганської обл. загинув Юрій Коваленко – викладач, кандидат історичних наук, завідувач науково-дослідного відділу Національного заповідника «Глухів».

Кожен з них залишив по собі потужний пласт теоретичних і практичних здобутків. Їх внесок у розвиток історичної науки в цілому і регіональної історії зокрема є безцінним.

Вшановуючи та продовжуючи традиції глухівської історичної школи, 20 квітня 2023 р. Глухівський національний педагогічний університет ім. О. Довженка разом із партнерами організував і провів Всеукраїнську інтернет-конференцію «Глухівські історико-філософські читання пам'яті Валерія Белашова, Мечислава Заремського, Віктора Заїки та Юрія Коваленка». Вона проходила у змішаному форматі,

З 1999 по 2010 р. Валерій Белашов і Віктор Заїка працювали у закладі на посадах наукових співробітників (за сумісництвом), Юрій Коваленко обіймав посаду завідувача науково-дослідного відділу з 10 березня 1999 р. Вони були активними авторами статей до газети «Соборний майдан» (заснована у 2004 р.) і збірника матеріалів науково-практичної конференції «Збереження історико-культурних надбань Глухів-

ним представникам української науки, культури, мистецтва: Нарбутам, Ернстам, Александровичам, М. Василенку, В. Романовському, М. Зерову та іншим персоналіям. Наукові інтереси М. Заремського були сфокусовані на поглядах видатного представника української філософської школи XVIII ст. Якова Козельського (9 статей у «Сіверщині...»). Працюючи над своїм дисертаційним дослідженням «Історична топографія

Доповідає Валерій Белашов

Віктор Заїка - головуєчий на конференції «Глинська пустинь - святиня православ'я»

Юрій Коваленко з глухівськими артефактами

нараховувала 20 доповідей і зібрала понад 100 учасників. До цього інтелектуального середовища долучився і Національний заповідник «Глухів», представивши свої наукові роботи, присвячені ролі особистості в дослідженні історичного минулого. Із вітальним словом і доповідями на конференції виступили генеральна директорка Національного заповідника «Глухів», кандидатка історичних наук Ірина Мошик та наукова співробітниця Людмила Артемова.

У нашій статті ми згадаємо публіцистичний та науковий доробок В. Белашова, В. Заїки, М. Заремського, Ю. Коваленка у періодичних виданнях Заповідника протягом 2002–2021 рр.

щини», трансформованого 2008 року у збірник наукових праць «Сіверщина в історії України», який протягом 2010–2020 рр. входив до переліку фахових видань з історичних наук.

Переглянувши архіви видань, виявилось, що В. Белашов підготував до «Соборного майдану» 17 публікацій, до «Сіверщини в історії України» – 14 наукових статей. Їх тематика переважно стосується т. з. «Глухівського періоду історії України (1708–1784)» і історії міста ХХ ст. у міжвоєнні роки. Віктор Заїка розмістив у газеті 24 статті, у збірнику наукових праць – 13. Хронологічно вони охоплюють добу «срібного віку» кінця XIX – початку ХХ ст. і присвячені видат-

Глухова доби середньовіччя та ранньомодерного часу», Ю. Коваленко подав до нашої газети і збірника відповідно 54 публікації і 20 статей. В них акцент зроблений на археологічне вивчення міста, але велику частку робіт присвячено проблемам пам'яткознавства, некрополістики, біографістики, військової археології, збереження музейних колекцій.

Ми згадали лише частину публіцистичної та наукової спадщини цих видатних представників глухівської історико-філософської школи. На часі – складання повних іменних бібліографічних покажчиків, які стануть у нагоді дослідникам регіональної історії і пам'яткознавства.

Газета «Соборний майдан»

Засновник — Національний заповідник «Глухів»

Свідоцтво про реєстрацію № СМ 390 від 06.02.2004 р.

Адреса редакції: м.Глухів Сумської обл., вул.Шевченка, 30, тел. 2-35-57, e-mail: dikz@ukr.net

Номер підготовлено у науково-дослідному відділі Заповідника

Верстка Віктора ІСАЄВА

Редакція газети «Соборний майдан» запрошує до творчого співробітництва науковців, краєзнавців, любителів старовини

Електронна версія на сайті <http://nz-hlukhiv.com.ua/>

Редакційна колегія

Світлана ЖУКОВА

Надія МІРОШНИЧЕНКО

Людмила АРТЕМОВА

Олександр МІРОШНИЧЕНКО

Віктор ІСАЄВ

РОЗПОВСЮДЖУЄТЬСЯ БЕЗКОШТОВНО